

Oponentský posudek na bakalářskou práci Nicole Lukové s názvem *SPD pohledem socio-kulturního přístupu k populismu*

Předkládaná práce Nicole Lukové se zabývá aplikací sociokulturního přístupu ke zkoumání populismu na případu politické prezentace předsedy hnutí SPD Tomia Okamury v rámci podcastu *Mezi dvěma světy*, který byl zveřejňován v průběhu roku 2024 ve formě audiomateriálu i videomateriálu a je volně dostupný. Předkládaná bakalářská práce je rozdělena na tři části. V první se autorka věnuje obecnému přehledu třech teoretických přístupů k populismu a nejvíce se věnuje přístupu sociokulturnímu. V druhé části autorka popisuje dosavadní vývoj a historii politického hnutí SPD. Ve třetí části se pak autorka zaměřuje na „analýzu hnutí SPD ve vnější komunikaci prostřednictvím podcastu *Mezi dvěma světy*“ (s. 2). Hlavní výzkumná otázka práce se týká uchopení SPD pomocí konkrétního teoretického přístupu jako populistického politického subjektu. Autorka tak popisuje prvky vnější komunikace SPD na konkrétním příkladu a poukazuje na prvky (komunikovaná témata, styl komunikace, vizuální stránka podcastu), na jejichž základě tvrdí, že „hnutí SPD využívá prvky socio-kulturního přístupu k populismu především prostřednictvím komunikace lídra Tomia Okamury.“ (s. 31).

Práce Nicole Lukové se sice neprezentuje jako případová studie, nicméně poskytuje obecná tvrzení na základě analýzy konkrétního případu politické komunikace, má jasně definovaný objekt zkoumání a předpokládá i vlastní metodu zkoumání. V metodě zkoumání lze však nalézt největší problém celé práce. Přístupy k populismu, které autorka v práci představuje a jejichž popis lze hodnotit jako správný, jsou způsoby, jak uchopit konkrétní politický fenomén a porozumět jeho logice. Nicméně autorka v práci tvrdí, že aplikuje prvky sociokulturního přístupu k populismu (s. 31) a buduje tak analytický rámec, který podle ní obsahuje hlavní charakteristické rysy tohoto přístupu k populismu. Nebo dokonce tvrdí, že sám zkoumaný subjekt užívá prvky sociokulturního přístupu (s. 11).

Sociokulturní přístup k populismu však sám o sobě nepřináší žádný analytický rámec, který by bylo možné aplikovat, jeho role jako teorie populismu je odlišná. Vysvětluje obecný princip fungování populismu a zaměřuje se na konkrétní projevy, které lze analyzovat a ptát se, zda jejich analýza teorii podporuje, vyvrací či jinak obohacuje. Proto shledávám v práci absenci metodologického přístupu, který by autorce pomohl pečlivěji definovat témata analýzy, která pak lze vztahovat k teoretickému rámci.¹ I přes toto zmatení je zřejmé, že autorka chtěla poukázat pomocí sociokulturního přístupu k populismu na rysy, které vykazuje komunikace Tomia Okamury v rámci zkoumaného audiovizuálního materiálu a zkoumat, zda lze označit Tomia Okamuru za populistického lídra.

Ve třetí části práce autorka analyzuje zmíněný podcast a poukazuje na formu i obsah sdělení, které Tomio Okamura komunikuje a tím vykazuje rysy populistického lídra, jak jej popisuje zejména Pierre Ostiguy. Autorka například popisuje nabubřelé vytahování Tomia Okamury, který se prezentuje jako zástupce lidu ovšem s nadprůměrnými kvalitami (hladina testosteronu) nebo ilustruje střet zájmů lidu a elit na vyjádřeních Tomia Okamury o cenzuře médií, která slouží právě zájmům politických a ekonomických elit. Popis a identifikace klíčových motivů je v práci podrobně zpracována a jasně poukazuje na klíčovou roli Tomia Okamury v rámci SPD, která naplňuje rysy popisované Ostiguyem – vychloubání, lidovost, teatrálnost a „nízkost“ projevu. Autorka se také okrajově zabývá nacionalistickým pojetím politiky SPD a tedy i Tomia Okamury. Ovšem neuvádí žádný teoretický přístup, který by se sociokulturním přístupem k populismu srovnala a tím poukázala na vztah tohoto přístupu k populismu a pravolevého

¹ Lze doporučit např. Hart, R.P., Daughton, S., 2004. *Modern Rhetorical Criticism*. Pearson Education.

politického štěpení, se kterým též Ostiguy pracuje. Obecně se autorka nacionalismu či pravicovému pojetí politiky SPD a Tomio Okamury v práci podrobně nevěnuje. Přitom otázka po vztahu mezi nacionalismem a populismem je u SPD a podobných politických subjektů důležitá a mohla by odhalit vztahy mezi jednotlivými teoretickými přístupy k pochopení fungování těchto politických subjektů.

Stylisticky práce obstojí. Nicméně doporučuji autorce vysvětlovat některé pojmy a názvy, které nejsou v oboru obecně známé (např. *Clash of the Stars*) a zároveň neužívat bez opory v odborné literatuře pojmy jako gender a pohlaví. Zároveň si dovoluji autorku poprosit, aby v textu psaném česky užívala české uvozovky. Nicméně předložený text naplňuje formální požadavky bakalářské práce.

Vzhledem k výše uvedenému si dovoluji formulovat následující otázky k diskusi:

- 1) Je SPD populistická strana nebo je spíše strana nacionalistická s výrazným lídrem?
- 2) Jaký je vztah sociokulturního, ideového a strategického přístupu ke zkoumání populismu? Doplňují se?
- 3) Jaké jsou limity sociokulturního přístupu k populismu?
- 4) Proč jsou pro populistické volební subjekty důležité sociální sítě a podcasty?

Bakalářská práce Nicole Lukové je barevným, i když ne vybroušeným střípkem ve studích projevů populismu. Zabývá se zajímavým a důležitým tématem a má potenciál otevřít hlubší teoretické otázky. Práce je zpracována poctivě a ukazuje, že autorka klíčovými přístupů rozumí i přesto, že s nimi místy zachází ledabyle. Zároveň autorka neužívá žádnou ukotvenou metodologii pro popis případu, který by pak mohl být kvalitní studií. Vzhledem k výše uvedenému **doporučuji předloženou práci k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit jako **velmi dobrou**.

Mgr. Kristián Těmín

V Praze 10. června 2024